

Vergaderjaar 2022–2023

30 175

Luchtkwaliteit

W

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN INFRASTRUCTUUR EN WATERSTAAT

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 15 december 2022

Hierbij bied ik u de 13^e Monitoringsrapportage Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (verder: NSL) aan. De Monitoringsrapportage NSL wordt jaarlijks opgesteld door het RIVM en geeft inzicht in de ontwikkeling van de luchtkwaliteit in Nederland en de voortgang van het NSL. De Monitorings-rapportage NSL 2022 rapporteert over het jaar 2021 en geeft een prognose voor 2030. De rapportage treft u in de bijlage bij deze brief. In deze brief ga ik in op de belangrijkste bevindingen uit de monitoringsrapportage en informeer ik u over het RIVM-advies met betrekking tot het monitoren van ultrafijnstof (UFP).

Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit

Het NSL is het samenwerkingsprogramma van de rijksoverheid en decentrale overheden dat gericht is op het overal in Nederland voldoen aan de Europese grenswaarden voor stikstofdioxide (verder: NO₂) en fijnstof (verder: PM₁₀ en PM_{2,5}). Het voldoen aan deze grenswaarden biedt een minimaal beschermingsniveau. Gedurende de looptijd van het NSL is de luchtkwaliteit in Nederland aanzienlijk verbeterd. De concentraties NO₂ en PM₁₀ waaraan de bevolking gemiddeld genomen wordt blootgesteld zijn sinds 2010 structureel gedaald. De prognoses laten zien dat deze daling zich, als gevolg van lokaal, nationaal en internationaal beleid, doorzet in de toekomst.

Geen overschrijdingen voor NO₂ en PM_{2,5}

Uit de monitoringsrapportage NSL blijkt dat, net als in de vorige monitoringsronde, overal in Nederland aan de grenswaarden voor NO₂ en PM_{2,5} wordt voldaan. De verwachting is dat Nederland aan deze grenswaarden zal blijven voldoen, zoals de prognoses voor 2030 laten zien.

Gerichte aanpak PM10-overschrijdingen rond veehouderijen

Voor PM₁₀ geldt dat in 2021 overal in Nederland wordt voldaan aan de PM₁₀ jaarnorm. De etmaalnorm voor PM₁₀ wordt in enkele gebieden met intensieve veehouderij lokaal nog overschreden. Het aantal overschrijdingen is iets toegenomen ten opzichte van de monitoring van vorig jaar. De resterende PM₁₀-overschrijding rond veehouderijen doen zich voor op 15 toetspunten in vijf gemeenten, veroorzaakt door de bijdrage van 16 veehouderijen. Het betreft dezelfde gemeenten die in voorgaande monitoringsrondes naar voren kwamen.

In de brief van vorig jaar december¹ is de Kamer geïnformeerd over de aanpak om met de veehouders tot een oplossing van de overschrijdingen te komen. Ik heb een regeling opgesteld voor financiering van maatregelen². Voorwaarde voor financiering is dat de betreffende gemeenten zo snel mogelijk en in ieder geval voor 1 januari 2024 een besluit hebben genomen tot wijziging van de vergunningen waarin de te nemen maatregelen zijn opgenomen. De verwachting is dat uiterlijk in monitoringsronde 2025, waarin wordt gerapporteerd over 2024, de resultaten van deze maatregelen zichtbaar zijn, en de knelpunten zullen zijn opgelost. Ik blijf in overleg met de gemeenten om de voortgang van deze maatregelen te monitoren, en waar nodig technisch en/of juridisch advies te verlenen.

Effecten coronamaatregelen

Net als in 2020 zijn er in 2021 flink lagere NO₂ en PM₁₀ achtergrondconcentraties in Nederland vergeleken met 2019. Zoals het RIVM aangeeft, maakt de coronapandemie van 2021 een tweede achtereenvolgend bijzonder jaar qua emissies in binnen- en buitenland en daarmee ook qua concentraties³. Een lichte toename in concentraties in 2021 ten opzicht van 2020 is volgens het RIVM meest waarschijnlijk te herleiden tot de in 2021 licht toegenomen verkeersintensiteiten en weer aantrekkende economische activiteiten. In de prognoses voor 2030 is er van uitgegaan dat de corona-effecten er dan niet meer zullen zijn. De verwachting is dat de dalende trend in achtergrondconcentraties zich ondanks toenemende verkeers- en economische activiteit doorzet in de toekomst.

Blootstelling aan NO₂ en PM₁₀

De bevolkingsgewogen gemiddelde concentratie waaraan mensen zijn blootgesteld in 2021 blijft nagenoeg gelijk voor NO₂ en is iets hoger (0,5 µg/m³) voor PM₁₀ ten opzichte van 2020. Het aantal mensen dat is blootgesteld aan concentraties boven EU grenswaarden en WHO-advieswaarden ligt iets hoger dan in 2020, maar wel lager dan 2019. Een kleine verandering van de bevolkingsgewogen jaargemiddelde concentratie in opeenvolgende jaren kan sterke veranderingen opleveren in het aantal blootgestelden tussen opeenvolgende jaren, maar ook in de jaarlijkse schatting voor eenzelfde prognosejaar. Uit de berekeningen voor 2020 en 2021 blijkt dat geen personen worden blootgesteld aan concentraties boven de grenswaarden voor NO₂. Voor PM₁₀ wordt berekend dat veertig personen die rondom veehouderijen wonen worden blootgesteld aan concentraties boven de grenswaarde.

Naast blootstelling boven de wettelijke grenswaarden heeft het RIVM, zoals ieder jaar, berekend hoeveel mensen worden blootgesteld aan concentraties boven de WHO-advieswaarden. De WHO-advieswaarden liggen flink lager dan de huidige EU-grenswaarden en daardoor worden

¹ Kamerstukken I, 2021–2022, 30 175, U

² Regeling specifieke uitkeringen oplossen fijnstofknelpunten rondom veehouderijen

³ Hoogerbrugge et al. (2022). Grootschalige concentratie- en depositiekaarten Nederland.

meer mensen in Nederland blootgesteld aan concentraties boven die lagere advieswaarden⁴. Het berekende aantal mensen dat in 2021 is blootgesteld aan concentraties boven de WHO-advieswaarden voor NO₂ (10 µg/m³) is ruim 14,1 miljoen en ongeveer 8,2 miljoen in 2030. Deze waarden zijn in lijn die van de rapportage van vorig jaar. Voor PM₁₀ (15 µg/m³) zijn dit ruim 13,4 miljoen in 2021 en ruim 4,2 miljoen in 2030. Dit is een stijging van 600 duizend respectievelijk 1,2 miljoen ten opzichte van de schattingen in de vorige rapportage voor de jaren 2020 en 2030. De WHO-advieswaarden hebben een gezondheidskundige basis en zijn in september 2021 aangescherpt omdat onderzoek aantoont dat er ook bij lagere concentraties negatieve gezondheidseffecten optreden. Samen met de partners binnen het Schone Lucht Akkoord zet ik mij in om de concentraties waaraan Nederlanders worden blootgesteld structureel te verlagen, zodat we 50% gezondheidswinst behalen in 2030 ten opzichte van 2016.

De Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat,
V.L.W.A. Heijnen

⁴ Voor NO₂ geldt een EU jaargemiddelde grenswaarde van 40 µg/m³. Voor PM₁₀ geldt een jaargemiddelde norm van 40 µg/m³ en een etmaalgemiddelde norm van 50 µg/m³, die maximaal 35 maal in een jaar overschreden mag worden.